

Melding om vannuttak i Herrevassdraget, Bamble kommune i Telemark fylke

Herrevassdraget (016.4Z) ligger i nedre Telemark i kommunene Bamble, Skien, Drangedal og Nome. Denne meldingen gjelder nedre del av det Vestre Herrevassdrag, Hellestvedtvann, 016, 4C. Se vedlagte kart over Kongens Dam i 1:5000, og NVE kart som viser nedbørsfeltene.

Opplysninger om melder

Tiltakshaver:	
Navn: Bamble Bruk A/S	
Adresse Postboks 4	
Postnummer: 3999	Poststed: Herre
Telefon: 95962020	E-postadresse: rune@bamblebruk.com
Kontaktperson tiltakshaver Rune Engen-Glug	
Telefon 95962020	E-postadresse rune@bamblebruk.com

Informasjon om vassdragstiltaket

Det har vært planlagt vannuttak lenger opp i vassdraget (Langen) og NVE har vurdert et uttak på 35 liter/sek der tidligere (ca 5% av middelvannføring), samt en ledning fra Langen til Herre. Begge deler ble ansett konsesjonsfritt, men på grunn av rettslige avklaringer på det sivilrettslige området har arbeidet med ledningen stoppet opp mer enn 3 år. Det meldes nå vannuttak i Hellestvedtvann der avrenningen er ca 4 ganger større enn i Langen, mens ledningen er av samme dimensjon og i samme trase som den ledningen som var godkjent i 2010. Se vedlagte kart som viser ledningstraseen (grønn trase).

Vannuttaket som meldes er 105 liter/sek, ca 4% av års gjennomsnittlig avrenning fra Hellestvedtvann. Uttaket av vann planlegges å skje kontinuerlig.

Vassdraget ble vernet i 1973, men fram til 1978 ble det tatt ut 500 liter/sek til Bamble Cellulosefabrikk i området nedstrøms Hellestvedtvann og frem til år 2000 tok Herre Vannverk ut 35 liter/sek fra Hellestvedtvann. Siden 1962 har i tillegg Herre Papirfabrikk A/S (nå Bamble Bruk A/S) en tinglyst rett til uttak av 100 liter/sek i området. Vassdraget er lakseførende, men oppgang av fisk skjer først svært sent på året under høstflom. Fisken kommer ikke opp i elven ved lav vannføring. Ålens vandring i vassdraget er mindre berørt av vannføringen og vil ikke bli hindret av tiltaket.

Uttak av vann

Vannuttaket planlegges fra Hellestvedtvann (016.4C) som er et stort magasin på 1,52 km² med stor reguleringsmulighet. Kongens Dam er 11 meter høy, men ble sjeldent regulert mer enn 2 meter da dammen er en del av fallet til kraftstasjonen nedstrøms. Kraftstasjonen ble nedlagt i 1982 og er nå museum uten

drift. De senere år har regulering vært for å oppnå fikseoppgang. De tilvante vannstansvariasjoner de senere år er drøyt en meter.

Hoveddata			
TILSIG			
Nedbørfelt	km ²	120.6 km ²	
Feltets middelavrenning	l/s/km ²	22.16	
Middelvannføring	l/s el m ³	2673 l/sek	
Alminnelig lavvannføring	l/s el m ³	139 l/sek	* Bamble kommune tar ut 100 l/sek i Flåte
Planlagt minstevannføring	l/s el m ³	150 l/sek	
VANNUTTAK			
Inntak	moh.	32	
Avløp	moh.		
Volum på inntaksmagasin	m ³	1,52 mill m ²	** 1,52 km ² x 1 m
Lengde på berørt elvestrekning	m	1,5 km	
Høyde på inntaksdam	m	11 m	
Diameter på rør	mm	280 mm innv	
Antall rørgater	stk.	1	
Antall rør	stk.	1	
Maksimalt vannuttak	l/s el m ³ /døgn	105 l/sek	
Gjennomsnittlig vannuttak	l/s el m ³ /døgn	105 l/sek	

**Tall fra NVEs kalkulator. Flåte vannverk tar ut ca 100 liter/sek som ikke er med i lavvannsberegningen. Ved et uttak på 105 liter/sek og minstevannsføring på 150 liter/sek vil vannstanden synke mindre enn 1 meter på 60 dager uten tilsig i Hellestvedtvann. Dette er innenfor tilvandt sommervannstand i Hellestvedtvann. Se vedlagte bilde tatt den 26. Juni. Vannstanden er 10 cm under nedre overløp og ca 1 meter under normaloverløp. Lekkasje i turbinrørluke sørger for vann i elven.*

***Volum på inntaksmagasin er trolig på mer enn 10 mill m³, men vi har kun regnet volumet med 1 meter regulering.*

Midlertidig senking av vannstad i tjern eller innsjø

Tiltaket medfører ikke midlertidig senking av vannstanden i magasinet da nødvendig arbeid skjer i forbindelse med senking for revurdering av dammen, eller senere ved utbedring av dammen.

Beskrivelse av allmenne interesser og forholdet til offentlige planer og føringer

Vannuttaket antas ikke å medføre negativ påvirkning av betydning for vassdraget. Legging av ledning er planlagt å skje i forbindelse med revurdering av dammen og medføre derved liten effekt ut over senkingen for revurdering.

Naturens mangfold

Sweco utarbeidet i 20/11-2008 en rapport knyttet til biologisk mangfold i vassdraget. Området nedenfor Kongens Dam ble ikke viet oppmerksomhet som et området spesielt berørt. Vannledningen nedenfor Kongens Dam vil følge traseen for det gamle vannrøret til Herre vannverk, gangveger, veger og eksisterende grøfter. Vannuttaket er så lite (ca 4% av års avrenningen) at det i seg selv ikke antas å medføre effekt som ikke kan kompenseres med å etablere minstevannsføring på 150 liter/sek.

Landskap

Sweco har i notat datert den 22/11-2008 ansett området nedenfor Kongens Dam som ikke et ”influensoområde der de tekniske inngrepene vil påvirke opplevelsen av landskapet”. Strekningen der ledningen legges er avmerket på vedlagte kart. Ledningen passerer landbrukslandskap og bolig område og vil være nedgravd på hele strekningen. Det blir ingen synlige spor etter nedgraving. FM har bedt om at det tas hensyn ved nedgraving av ledningen i strandsonen. Entreprenør har beskrevet at røret blir gravd ned med lodd i elv og bløtsoner. Siltgardin bil bli benyttet ved behov og stedlige masser tilbakeført i elveleie.

Brukerinteresser

Herrevassdraget er lakseførende, men med liten fangst på grunn av at laks og sjørret ikke går opp i elven før etter at fiskesesongen oftest er slutt. Vannuttaket og ledningen antas å ikke ha påvirkning av betydning for fremtidig fiske i elven. Det er en risiko for at det kan gå opp fisk når vi tapper ut Hellestvedtvann. Det er mange kulper i leven fisken kan overleve i med lav vannstand under arbeidet med ledningen, men dette blir omtalt under separat søknad om senking for revurdering av Kongens Dam. Fylkesmannen i Telemark har ved fire anledninger fra 2001 til 2010 vurdert konsekvensene ved tiltaket og kommet til følgende: ”Ut fra en skjønnsmessig vurdering kan ikke Miljøvernavdelingen se at tiltaket vil ha vesentlig betydning for naturverdier, friluftsliv og landskap”.

Kulturminner

Fylkeskommunen har foretatt kulturminne søk i traseen for ledningen fra Kongens Dam til Herre uten å finne slike. Vi vil imidlertid være svært oppmerksomme under graving da Herre har en lang og viktig industrihistorie. Kongens Dam er av NVE utpekt til å være et viktig nasjonalt kulturminne, Vannuttaket vil ikke medføre synlige inngrep i dammen.

Skred

Multiconsult har i rapport ”Grunnforhold og rasfare” konkludert med at det ikke er skredfare i forbindelse med vannuttaket, men nede på Herre har NVE og Bamble kommune bestemt en endring av ledningstraseen langs vegen (merket i grønt på kart).

Offentlige planer og nasjonale føringer

Vassdraget ble vernet i 1973. På det tidspunkt og mange år etterpå var det svært stor aktivitet i vassdraget med bla uttak av vann med 500 liter/sek. Det var en dam nederst i Vestre Herrevassdrag (Trellebergdammen) som stoppet lakseoppgangen. Denne dammen ble revet i 1988 slik at laksen deretter har kunnet gå opp til Kongens Dam (1 km lenger). Dersom vi kommer i gang med legging av ledning i sommer vil vi foreslå at det innføres fiskeforbund i elven pga at fisk kan gå opp når vi tapper ut dammen og bli stående i kuper med lav vannføring deretter. Bamble Bruk A/S eier fiskeretten på store deler av denne strekningen.

Dam

Kongens Dam er bygget i 1903 etter at den gamle Kongens Dam fikk sitt navn allerede i 1537 ved at kronen overtok eiendommen med dammen fra Gimsøy kloster ved reformasjonen. Det har vært drevet industri basert på vannkraft i vassdraget siden middelalderen, bla en av de første sager i skriftlige kilder. Dammen er en klasse 2-dam. Dammen skal sommeren 2014 revurderes og må derfor senkes. Separat søknad er sendt. Status på rør gjennom dammen / evt. utskifting av dette vil skje i forbindelse med senkingen. Dette vil ikke medføre synlige inngrep i dammen som av NVE, etter ønske fra BB, er klassifisert som et viktig kulturminne av nasjonal betydning.

Rørledning

Rørledningen fremkommer på vedlagte kart. Det er ingen endringer i rørledningen, som tidligere er behandlet av NVE og traseen ble lagt om etter ønske fra NVE og Bamble kommune.

Tilleggsinformasjon

Bamble Bruk A/S eier, og vedlikeholder 3 dammer i Herrevassdraget. Etableringen av et industrielt uttak av vann for salg er svært viktig for selskapet for å skaffe inntekter slik at fremtidige kostnader i vassdraget kan dekkes inn på en fornuftig og bærekraftig måte. Et vannuttak nederst i vassdraget på 105 liter/sek er i seg selv er svært skånsomt og lite inngripende tiltak. Det har gjennom århundrer vært sager, jernværk, kruttmølle, cellulosefabrikk og kraftstasjon som har utnyttet alt vannet i vassdraget.

Vedlegg

- Oversiktskart over nedbørsfeltet (NVE-kart).
- Avrenningsdata utarbeidet av NVE, avrenningskurver.
- Detaljert kart over Kongens Dam (1:5000) og kart over ledning.
- Foto av Kongens Dam tatt 26. Juni.